

זו שנקנה עכשו ויצא לעולם
בריה חדשה, אין לו פת זוג, ועל
זה לא מכריזים, שהרי פת זוגו
אברה ממנו. פת הזוג שהיתה לו
נעשתה אמו, ואחיו לאביו.

זקן זקן, מה עשית? טובה היתה
לך השתיקה. זקן זקן, הרי אמרנו
שנכנסת לים הגדול בלי חבלים
ובלי דגל, מה תעשה? אם תאמר
שתעלה למעלה - לא תוכל. ואם
תאמר שתירד למטה - הרי עמקו
של התהום גדול. מה תעשה? אי
זקן, אי זקן, אין לך לחזור לאחור.
בזמנים הללו לא היית, ולא
התרגלת להחלש בכחך, שהרי
ידעת שאדם אחר בכל הדור הזה
לא נכנס לאניה בעמק הזה שאתה
שם.

בן יוחאי יודע לשמר את דרכו,
ואם הוא נכנס לים העמק, הוא
משגיח בהתחלה איך יעבר בפעם
אחת וישוט בים טרם שיכנס.
ואתה, זקן, לא השגחת בתחלה.
עכשו, זקן, הואיל ואתה שם, אל
תחלש בכחך, אל תעזב את כל
דרכך, לשוט לימין ולשמאל,
לארץ ולרחב, לעמק ולגבה. אל
תפחד. זקן זקן, התחזק בכחך.
כמה גברים חזקים שברת בכחם
וכמה קרבות נצחת.

בבה, פתח ואמר, (שיר א) צאינה
וראינה בנות ציון במלך שלמה
בעטרה שעטרה לו אמו ביום
חתנתו וביום שמחת לבו. פסוק
זה פרשוהו, וכך הוא. אבל צאינה
וראינה, וכי מי יכול לראות במלך
שלמה, שהוא המלך שהשלוש
שלו? והרי הוא נסתר מפל חילות
המרומים שלמעלה באותו
מקום, (ישעיה סד) ששען לא ראתה
אלהים זולתך, ואתה אמת

האי דאתבני השתא, ונפק לעלמא בריה
חדתא, לית ליה פת זוג. ועל דא לא
מכריזי, דהא בת זוגיה אתאבידת מניה, פת
זוגיה דהות ליה, אתעבידת אמיה, ואחיה
אביה.

סבא סבא, מה עבדת, טב הוה לך שתיקא,
סבא סבא, הא אמינא דעאלת בימא
רפא, בלא חבלין, ובלא דגלא, מה תעביד. אי
תימא דתסלק לעילא, לא תיכול. אי תימא
דתיחות לתתא, הא עמקא דתהומא רפא, מה
תעביד. אי סבא אי סבא, לא אית לך לאהדרא
לאחורא. בעדנין אלין, לא הוית, ולא
אתרגילת, לאתחלשא בתוקפך, דהא ידעת,
דבר נש אחרא בכל דרא דא, לא עאל בארפא
בעמיקא דא דאנת תמן.

בריה דיוחאי ידע לאסתמרא ארחוי, ואי עאל
בימא עמיקא, אשגח בקדמיתא, היך
יעבר בזמנא חדא, וישוטט בימא, עד לא
ייעול. ואנת סבא, לא אשגחת בקדמיתא.
השתא סבא, הואיל ואנת תמן, לא תחלש
בתוקפך, לא תשבוק כל ארפך, למשטטא
לימינא ולשמאלא, לארפא ולפותיאי,
לעמקא ולרומא, לא תדחל. סבא סבא,
אתתקף בתקפך, כמה גברין תקיפין תברת
בתקפיהון, וכמה קרבין נצחת.

בבה, פתח ואמר, (שיר השירים ג) צאינה וראינה
בנות ציון במלך שלמה בעטרה
שעטרה לו אמו ביום חתנתו וביום שמחת
לבו. האי קרא אוקמוה, והכי הוא. אבל צאינה
וראינה, וכי מאן יכיל למחמי במלך שלמה,
דהוא מלפא דשלמא דיליה, והא סתים הוא,

מפל חילי מרומין דלעילא, בההוא אתר, (ישעיה סד) דעין לא ראתה אלהים
זולתך. ואת אמרת צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה. ותו, דהא כבוד

צִיּוֹנָה וְרִאֲיָנָה בְּנוֹת צִיּוֹן בְּמִלָּךְ
שְׁלֹמָה? וְעוֹד, שְׁהָרִי כְּבוֹדוֹ, כָּל
הַמְּלָאכִים הַעֲלִיּוֹנִים שׁוֹאֲלִים
וְאוֹמְרִים אֵיךְ מְקוֹם כְּבוֹדוֹ?

אֲלֵא, מַה שֶּׁאָמַר צִיּוֹנָה וְרִאֲיָנָה
בְּנוֹת צִיּוֹן בְּמִלָּךְ שְׁלֹמָה, בְּעֶטְרָה
כְּתוּב, וְלֹא כְּתוּב וּבְעֶטְרָה. שֶׁכָּל
מִי שֶׁרוֹאֶה אוֹתָהּ עֶטְרָה, רוֹאֶה אֶת
הַנֶּעֱם שֶׁל הַמֶּלֶךְ שֶׁהַשְּׁלוֹם שָׁלוֹ.
שֶׁעֶטְרָה לֹא אָמוֹ, הָרִי שְׁנִינוּ, קוֹרֵא
לָהּ בֵּת וְקוֹרֵא לָהּ אַחוֹת, קוֹרֵא לָהּ
אִם, וְהַכֵּל הוּא, וְהַכֵּל הִי. מִי
שִׁסְתַּפֵּל וַיִּנְדַּע אֶת זֶה, יִדַּע חֻקָּמָה
נִכְבְּדָה.

עֲבָשׁוּ מַה אַעֲשֶׂה? אִם אָמַר סוֹד
נִסְתָּר זֶה - לֹא צָרִיךְ לְגַלּוֹת. אִם
לֹא אָמַר - יִשְׁאָרוּ הַצְּדִיקִים הַלְלוּ
יְתוּמִים מִן הַסּוֹד הַזֶּה. נִפְל אוֹתוֹ
הַזֶּקֶן עַל פְּנֵיו וְאָמַר, (תְּהִלִּים לֹא)
בִּידֶךָ אֶפְקִיד רוּחִי פְּדִיתָה אוֹתִי
ה' אֵל אֱמֶת. כָּלִי שֶׁהָיָה לְמִטָּה,
אֵיךְ יַעֲשֶׂה לְמַעַלָּה? בַּעֲלָה שֶׁהָיָה
לְמַעַלָּה, אֵיךְ יִתְהַפֵּף וַיִּהְיֶה
לְמִטָּה? בֵּת זִוְגוֹ נַעֲשֶׂתָה אָמוֹ?
תְּמִיּהָה עַל תְּמִיּהָה. אַחֲרֵי הוֹפֵךְ
לְאָבִיו? אִם אָבִיו שֶׁבְּרָאשׁוֹנָה
יִגָּאֵל אוֹתוֹ - פָּה, אָבִל אַחֲרֵי
שִׁיּהָיָה אָבִיו? וְכִי זֶה לֹא
תְּמִיּהָה?! עוֹלָם הַפּוֹף הוּא! וַיֵּדָא
שֶׁעֲלִיּוֹנִים לְמִטָּה וְתַחְתּוֹנִים
לְמַעַלָּה.

אֲלֵא, (דְּנִיאל ב) יִהְיֶה שֵׁם הָאֱלֹהִים
מְבָרָךְ מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם,
שֶׁהַחֻקָּמָה וְהַגְּבוּרָה שֶׁלּוֹ הִיא,
וְהוּא מְשַׁנֶּה עֲדָנִים וְזִמְנִים וְגו'.
יִדַּע מַה בְּחֻשְׁכָּה, וְהָאִזְר עֲמוֹ
שְׂרֹוִי. בֹּא וְרֹא, מִי שֶׁשְׂרֹוִי בְּאוֹר
לֹא יוּכַל לְהַסְתַּפֵּל וּלְרֹאֹת מַה
שֶׁבְּחֻשְׁכָּה. אָבִל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא לֹא כֵךְ, יִדַּע מַה בְּחֻשְׁכָּה אֵף
עַל גֵּב שֶׁהָאִזְר שְׂרֹוִי עֲמוֹ. מִתּוֹךְ
הָאִזְר מִסְתַּפֵּל בְּחֻשְׁךָ וַיִּדַּע כָּל מַה
שֶׁשָּׁם.

עֲבָשׁוּ יֵשׁ לְהַקְדִּים בְּרֹאשׁוֹנָה דְּבַר אֶחָד שֶׁאִמְרוּ הַקְּדֻמוֹנִים בְּאוֹתָם מִרְאֹת הַלְלָה. שֶׁשְׁנִינוּ, מִי

דִּילִיָּה, כִּלְהוּ מְלָאכִי עֲלָאִי שְׁאֵלִי וְאָמַרְי, אֵיךְ
מְקוֹם כְּבוֹדוֹ.

אֲלֵא, מַה דָּאָמַר צִיּוֹנָה וְרִאֲיָנָה בְּנוֹת צִיּוֹן
בְּמִלָּךְ שְׁלֹמָה, בְּעֶטְרָה כְּתִיב, וְלֹא
כְּתִיב וּבְעֶטְרָה דְּכָל מָאן דְּחָמִי הָהוּא עֶטְרָה,
חָמִי נַעֲם מְלָכָא דְשְׁלָמָא דִּילִיָּה. שֶׁעֶטְרָה לֹו
אָמוֹ, הָא תְּנִינָן, קָרִי לָהּ בֵּת, וְקָרִי לָהּ אַחוֹת,
קָרִי לָהּ אִם, וְכֹלָא אִיהוּ. וְכֹלָא הוּי, מָאן
דִּי־סְתַפֵּל וַיִּנְדַּע בְּהָאִי, יִנְדַּע חֻקָּמָתָא יִקְרֵא.

הַשְׁתָּא מַה אַעֲבִיד, אִי אִימָא, רְזָא סְתִימָא דָא,
לָא אַצְטְרִיךְ לְגַלְּאָה. אִי לָא אִימָא,
יִשְׁתַּאֲרוֹן וְפִאִין אֲלִין, יִתְמִין מִהָאִי רְזָא, נִפְל
הָהוּא סְבָא עַל אֲנָפוּי, וְאָמַר, (תְּהִלִּים לֹא) בִּידֶךָ
אֶפְקִיד רוּחִי פְּדִיתָ אוֹתִי יי' אֵל אֱמֶת. מָאֲנָא
דְּהוֹת לְתַתָּא, הֵיךְ יִתְעַבִּיד לְעִילָא, בַּעֲלָה דְּהוּהָ
לְעִילָא, הֵיךְ יִתְהַפֵּף וְהוּהָ לְתַתָּא. בֵּת זִוְגִיָּה
אֲתַעֲבִידַת אֲמִיָּה. תְּוֹהָא עַל תְּוֹהָא. אַחוּהָ
אָבוּהָ. אִי אָבוּהָ דְקִדְמִיתָא, יִפְרוֹק לִיָּה, יֵאוֹת,
אָבִל אַחוּהָ דְלִיָּהוּ אָבוּהָ, וְכִי לֹא תְוֹהָא אִיהוּ
דָא. עֲלָמָא בְּהַפּוֹכָא אִיהוּ. וַדָּאִי עֲלָאִין לְתַתָּא,
וְתַתָּאִין לְעִילָא.

אֲלֵא, (דְּנִיאל ב) לְהוּא שְׁמִיָּה דִי אֱלֹהָא מְבָרָךְ מִן
עֲלָמָא וְעַד עֲלָמָא דִי חֻקָּמָתָא וּגְבוּרָתָא
דִּילִיָּה הִיא. וְהוּא מְהַשְׁנֵא עֲדָנִיא וְזִמְנִיא וְגו'
יִדַּע מַה בְּחֻשׁוֹכָא וְנִהוּרָא עֲמִיָּה שְׂרָא. תָא חֲזִי,
מָאן דְּשָׂרִי בְּנִהוּרָא, לֹא יָכִיל לְאַסְתַּפֵּלָא
וּלְמַחְמִי בְּחֻשׁוֹכָא. אָבִל קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לֹאוֹ
הָכִי, (דף ק"א ע"א) יִדַּע מַה בְּחֻשׁוֹכָא, אֵף עַל גֵּב
דְּנִהוּרָא עֲמִיָּה שְׂרָא. מִגּוֹ נִהוּרָא, אֶסְתַּפֵּל
בְּחֻשׁוֹכָא, וַיִּדַּע כָּל מַה דְּתַמָּן.

הָכָא, אֵיךְ לְאַקְדָּמָא בְּקִדְמִיתָא, מְלָה חֲדָא,
דָּאָמְרוּ קִדְמָאִי, בְּאִינוֹן חֲזוּי לִילִיא.

עֲבָשׁוּ יֵשׁ לְהַקְדִּים בְּרֹאשׁוֹנָה דְּבַר אֶחָד שֶׁאִמְרוּ הַקְּדֻמוֹנִים בְּאוֹתָם מִרְאֹת הַלְלָה. שֶׁשְׁנִינוּ, מִי